

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL PRAŠYMO NR. 1A-144/2021 DALIES GRAŽINIMO IR ATSISAKYMO NAGRINĖTI JO DALĮ

2022 m. sausio 26 d. Nr. KT14-A-S14/2022

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Giedrės Lastauskienės, Vytauto Mizaro, Algio Norkūno, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės,

sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjos [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-144/2021.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėja prašo ištirti, ar:

– Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo (toliau – Įstatymas) 6 straipsnio (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) 2 dalis tiek, kiek pagal ją asmeniui, išgaunančiam valstybinius gamtos išteklius be leidimo, skiriama, pareiškėjos teigimu, ekonominė sankcija, apskaičiuojant ją fiksuotu dydžiu kaip 10 kartų didesnę mokestį už valstybinius gamtos išteklius, nenumačius galimybės jos skyrimo metu ją diferencijuoti ir individualizuoti atsižvelgiant į svarbias aplinkybes, neprieštarauja konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams;

– Įstatymo 6 straipsnio (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) 2 dalis tiek, kiek, pareiškėjos teigimu, joje nustatyta ekonominė sankcija už valstybinių gamtos išteklių išgavimą be leidimo taip pat įtvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 111 straipsnyje (2016 m. balandžio 14 d. redakcija), neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 5 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Pareiškėja taip pat prašo sustabdyti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. spalio 6 d. nutarties vykdymą, kol bus išnagrinėtas pareiškėjos prašymas.

2. Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos (toliau – Departamentas)

2020 m. gegužės 29 d. sprendimu, remdamasis Įstatymo 6 straipsnio (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) 2 dalimi, pareiškėjai už apmokestinamų valstybinių gamtos išteklių išgavimą be leidimo ir nesudarius su Lietuvos geologijos tarnyba išteklių naudojimo sutarčių mokestiniais laikotarpiais patvirtino mokėtiną mokestį didesniu tarifu – 2 043 639 Eur.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. rugsėjo 24 d. sprendimu pareiškėjos skundą patenkino iš dalies: remdamasis byloje nustatytais faktinėmis aplinkybėmis, pareiškėjos paaiškinimais bei sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijais, įvertino pareiškėjai pritaikytos sankcijos proporcingumą, Departamento 2020 m. gegužės 29 d. sprendimo dalį, kuria pareiškėjai apskaičiuotas mokestis didesniu tarifu, pakeitė ir mokestį sumažino iki 398 229 Eur. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. spalio 6 d. neskundžiama nutartimi pareiškėjos apeliacinį skundą atmetė ir Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. rugsėjo 24 d. sprendimą paliko nepakeistą.

3. Pareiškėjos prašymas Konstituciniam Teismui pateiktas 2021 m. gruodžio 9 d.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

4. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 21 d. redakcija) kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones; šios teisės įgyvendinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymas.

5. Konstitucinio Teismo įstatymo 65 straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 2 dalyje nustatyta, kad asmuo turi teisę paduoti Konstituciniam Teismui prašymą ištirti įstatymų ar kitų Seimo priimtų aktų, Respublikos Prezidento aktų, Vyriausybės aktų atitikti Konstitucijai arba įstatymams, jeigu: 1) tų aktų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir 2) šis asmuo pasinaudojo visomis įstatymuose nustatytais savo konstitucinių teisių ar laisvių gynybos priemonėmis, įskaitant teisę kreiptis į teismą, ir, išnaudojus visas įstatymuose numatytas teismo sprendimo apskundimo galimybes, yra priimtas galutinis ir neskundžiamas teismo sprendimas, ir 3) nuo šios dalies 2 punkte nurodyto teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos nepraėjo daugiau kaip keturi mėnesiai.

6. Pareiškėjos ginčijamoje Įstatymo 6 straipsnio (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) 2 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad už be leidimo išgautą gamtos išteklių kiekį taikomas didesnis mokesčio tarifas, apskaičiuojamas šio įstatymo 1, 2 ir 3 prieduose nustatytus tarifus dauginant iš koeficiento 10.

7. Pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Įstatymo 6 straipsnio (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) 2 dalis tiek, kiek pagal ją asmeniui, išgaunančiam valstybinius gamtos

išteklius be leidimo, skiriama, pareiškėjos teigimu, ekonominė sankcija, apskaičiuojant ją fiksuotu dydžiu kaip 10 kartų didesnę mokestį už valstybinius gamtos išteklius, nenumačius galimybės jos skyrimo metu ją diferencijuoti ir individualizuoti atsižvelgiant į svarbias aplinkybes.

7.1. Kaip minėta, Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. rugsėjo 24 d. sprendimu, remdamasis byloje nustatytais faktinėmis aplinkybėmis, pareiškėjos paaiškinimais bei sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijais, įvertino pareiškėjai pritaikytos sankcijos proporcingumą ir Departamento 2020 m. gegužės 29 d. sprendimu nustatytą sankciją sumažino. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. spalio 6 d. nutartyje konstatavo, kad pirmosios instancijos teismo sušvelninta sankcija yra visiškai pagrįsta.

7.2. Šiame kontekste paminėtina, jog Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad pagal Konstituciją teismas, taikydamas sankciją už teisės pažeidimą, turi turėti galimybę atsižvelgti į visas atsakomybę lengvinančias aplinkybes, taip pat ir į tas, kurios nėra *expressis verbis* nurodytos įstatyme, ir paskirti teisės pažeidėjui švelnesnę negu įstatymo numatyta sankcija bausmę arba nuobaudą (2005 m. lapkričio 10 d. nutarimas); teisiniu reguliavimu turi būti sudarytos teisinės prielaidos teismui ištirti visas bylai reikšmingas aplinkybes ir priimti teisingą sprendimą; teisinis reguliavimas negali būti toks, kad teismui nebūtų leidžiama, atsižvelgus į visas turinčias reikšmės bylos aplinkybes ir vadovaujantis teise, nenusižengiant iš Konstitucijos kylantiems teisingumo, protingumo imperatyvams, priimti teisingo sprendimo ir šitaip įvykdyti teisingumo, antraip būtų pažeisti iš Konstitucijos, *inter alia* jos 109 straipsnio, kylantys teismo įgaliojimai vykdyti teisingumą, būtų nukrypta nuo konstitucinės teismo, kaip Lietuvos Respublikos vardu teisingumą vykdančios institucijos, sampratos, taip pat nuo konstitucinio teisinės valstybės principo (2012 m. rugsėjo 25 d. nutarimas).

7.3. Vadinas, pareiškėjos ginčijamu Įstatymo 6 straipsnio (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu nebuvo užkirstas kelias teismui, atsižvelgiant į svarbias aplinkybes, individualizuoti ekonominę sankciją, skirtą pareiškėjai, išgavusiai valstybinius gamtos išteklius be leidimo.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad šioje prašymo dalyje pareiškėjos nurodytu aspektu nėra tyrimo dalyko.

7.4. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, jog tai, kad prašyme nėra tyrimo dalyko, reiškia, kad prašymas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui (*inter alia* 2021 m. sausio 13 d. sprendimas Nr. KT10-A-S10/2021, 2021 m. gegužės 13 d. sprendimas Nr. KT69-A-S63/2021, 2021 m. rugsėjo 7 d. sprendimas Nr. KT143-A-S132/2021).

7.5. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą, jeigu jo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

7.6. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjos prašymo dalį.

8. Pareiškėja taip pat prašo iširti, ar Konstitucijai neprieštarauja Įstatymo 6 straipsnio (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) 2 dalis tiek, kiek, pareiškėjos teigimu, joje nustatyta ekonominė sankcija už valstybinių gamtos išteklių išgavimą be leidimo taip pat įtvirtinta Aplinkos apsaugos įstatymo 111 straipsnyje (2016 m. balandžio 14 d. redakcija).

Pareiškėja nurodo, kad už iš esmės tapatų teisės pažeidimą – gamtos išteklių išgavimą be leidimo – pareiškėjai, remiantis ginčijama Įstatymo nuostata, taip pat Aplinkos apsaugos įstatymo 111 straipsnio (2016 m. balandžio 14 d. redakcija) 4 dalimi, paskirtos dvi ekonominės sankcijos.

8.1. Kaip minėta, Departamentas 2020 m. gegužės 29 d. sprendimu, vadovaudamasis Įstatymo 6 straipsnio (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) 2 dalimi, pareiškėjai patvirtino mokėtiną mokesčių padidintu tarifu.

Iš pareiškėjos prašymo ir jo priedų taip pat matyti, kad Departamentas 2020 m. rugsėjo 29 d. nutarimu pareiškėjai už Aplinkos apsaugos įstatymo 111 straipsnio (2016 m. balandžio 14 d. redakcija) 4 dalyje nurodytą veiką – neteisėtą nemetalinių naudingųjų iškasenų ir (arba) grunto naudojimą ir (arba) gavybą, kai neteisėtai naudota ir (arba) išgauta 1 000 kubinių metrų ir daugiau nemetalinių naudingųjų iškasenų ir (arba) grunto, – paskyrė 28 500 Eur ekonominę sankciją.

Pažymėtina, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. spalio 6 d. nutartyje nurodė, jog administracinė byla buvo pradėta dėl Departamento 2020 m. gegužės 29 d. sprendimo dėl pareiškėjos padarytų Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo 12 straipsnio 1 dalies, 14 straipsnio 1 dalies, Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 21 straipsnio 1–3 dalių pažeidimų. Minėtoje nutartyje taip pat nurodyta, kad Departamento 2020 m. rugsėjo 29 d. nutarimu paskirta bauda pagal Aplinkos apsaugos įstatymo 111 straipsnio 4 dalį nepatenka į šios bylos nagrinėjimo ribas ir galimas dvigubo baudimo aspektas tikrintinas, jei būtų pradėta kita administracinė byla dėl pastarojo teisės akto.

8.2. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (2016 m. birželio 2 d. redakcija) (toliau – ABTĮ) 29 straipsnio 1 dalį skundas administraciniam teismui paduodamas per vieną mėnesį nuo skundžiamo teisės akto paskelbimo arba individualaus teisės akto ar pranešimo apie veiksmą (atsisakymą atlikti veiksmus) įteikimo suinteresuotai šaliai dienos. Pagal ABTĮ 30 straipsnio 1 dalį pareiškėjo prašymu administracinis teismas skundo padavimo terminus gali atnaujinti, jeigu bus pripažinta, kad terminas praleistas dėl svarbios priežasties ir nėra aplinkybių, nurodytų šio įstatymo 33 straipsnio 2 dalies 1–8 punktuose.

8.3. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją ir Konstitucinio Teismo įstatymą asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų tik tada, kai jis, laikydamasis įstatyme nustatytos tvarkos, pasinaudojo

visomis įstatymuose nustatytais savo konstitucinių teisių ar laisvių gynybos priemonėmis, įskaitant teisę kreiptis į teismą, ir, jam išnaudojus visas įstatymuose numatytas teismo sprendimo apskundimo galimybes, yra priimtas galutinis ir neskundžiamas teismo sprendimas (*inter alia* 2020 m. balandžio 29 d. sprendimas Nr. KT79-A-S74/2020, 2021 m. sausio 13 d. sprendimas Nr. KT9-A-S9/2021, 2021 m. birželio 3 d. sprendimas Nr. KT91-A-S83/2021).

8.4. Iš pareiškėjos prašymo visumos ir Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO duomenų nematyti, kad pareiškėja minėtą Departamento 2020 m. rugsėjo 29 d. nutarimą dėl ekonominės sankcijos skyrimo būtų skundusi ABTĮ nustatyta tvarka.

Atsižvelgiant į tai konstatuotina, kad pareiškėja prieš kreipdamasi į Konstitucinį Teismą neišnaudojo visų ABTĮ nustatytų savo konstitucinių teisių ar laisvių gynybos priemonių, kaip to reikalaujama pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 65 straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 2 dalies 2 punktą.

8.5. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 1 dalies (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 2 punktą prašymas gražinamas pareiškėjui, jeigu Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodytas asmuo neišnaudojo visų įstatymuose nustatytų savo konstitucinių teisių ar laisvių gynybos priemonių, įskaitant teisę kreiptis į teismą, o šio įstatymo 70 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad prašymo gražinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti buvę trūkumai.

8.6. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas gražinti pareiškėjai šią prašymo dalį.

9. Kartu pažymėtina, kad, atsisakius priimti nagrinėti prašymo dalį, siejamą su *inter alia* Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. spalio 6 d. nutartimi, pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 67² straipsnį nėra pagrindo svarstyti pareiškėjos prašymo sustabdyti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. spalio 6 d. nutarties vykdymą.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 1 dalies 2, 3 punktais, 28 straipsniu, 69 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 2 dalimi, 70 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

1. Atsisakyti nagrinėti pareiškėjos [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-144/2021 ištirti, ar Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo 6 straipsnio (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) 2 dalis tiek, kiek pagal ją asmeniui, išgaunančiam valstybinius gamtos išteklius be leidimo, skiriama, pareiškėjos teigimu, ekonominė sankcija, apskaičiuojant ją fiksuotu dydžiu kaip 10 kartų didesnę mokestį už valstybinius gamtos išteklius, nenumačius galimybės jos skyrimo metu ją diferencijuoti ir individualizuoti atsižvelgiant į svarbias aplinkybes, neprieštarauja konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams.

2. Gražinti pareiškėjai [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-144/2021 ištirti, ar Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo 6 straipsnio (2011 m. gruodžio 20 d. redakcija) 2 dalis tiek, kiek, pareiškėjos teigimu, joje nustatyta ekonominė sankcija už valstybinių gamtos išteklių išgavimą be leidimo taip pat įtvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 111 straipsnyje (2016 m. balandžio 14 d. redakcija), neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 5 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Giedrė Lastauskienė

Vytautas Mizaras

Algis Norkūnas

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė